

Zgodnja DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četertleta 1 gld. 30 kr
V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četert leta 1 gold.; ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXVI.

V Ljubljani 18. mal. travna 1873.

List 16.

Jezusove presvitljene rane.

1.

Študenti mi preblagi
Častiljivo tekó,
Vsim bogoljubnim dragi,
Kaj mi pomenijo? —
Gospod, moj Jezus mili!
To britki je spomin:
Na križ smo Te pribili,
Mi vzrok smo bolečin.

2.

Presvete tvoje rane
Zavétje so hladno,
Da duše zakovane
Iz spón se rešijo.
Golija sam peklenski
Zgermi pred njimi v bég,
Stopí se greh strupenski,
Očisti duh se pég.

3.

Češene mi bodite
Kervave vrata Vé!
Ste v mirni skali skrite,
V Sercé skoz vas se gré —
V Sercé, ki pokopano
Je v sveti Božji hram,
In v pribežaljše dano
Vsim bogim grešnikom.

4.

Iz rane serčne strani
Nevesta se rodi, —
Mi bli smo v sužnost dani,
Po nji smo rešeni.
Nevesta ti katoljška —
Oh, kje si ti doma!
Ti Cerkev apostoljška
Iz Serca si prišla;

5.

Iz Serca Jezu-Krista,
Iz vode in kervi
Brez madeža in čista
Rojena Cerkev si!
Pozdravljene bodite,
O rane mi zató,
Nebesa mi odprite,
Vé ključi ste v nebó!

A. Namre.

O papeževi „encikliki cum syllabo errorum“.

(Konec.)

Temu povelju se mi pač lahko vklonimo, ker vemo, da Peter in njegovi nasledniki imajo „polno in najvikšo oblast ne le v stvaréh zadevajóčih vero in nravo, ampak tudi v onih spadajočih k notranji vredbi in vladi vse cerkve razprosterete po celem svetu“, kakor je določil vatikanski zbor. Ker imajo tedaj vso učno oblast, morejo nam vsled te oblasti zapovedati te ali une nauke sprejeti ali zavreči, in mi smo jim dolžni pokorščino po povelju in vredbi Božji. Da nam je ta pokorščina mogoča in da povelje Božje našemu umu ne nasprotuje, zato je podelil Kristus Petru in njegovim naslednikom dar nezmotljivosti, kakor je cerkev vedno verovala, po katerem so se papeži vedno ravnali in kar je zdaj izrečen nauk sv. cerkve po določilu Vatikanskega zbora 18. julija 1870 leta. Romanum pontificem . . . per assistentiam divinam, ei in beato Petro promissam, ea infallibilitate pollere, qua divinus redemptor ecclesiam suam in definienda doctrina de fide vel moribus instructam esse voluit. Mi smo tedaj pokorščino dolžni in jo tudi lahko skazujemo, ker vemo, komu verujemo. Pa ne le ta obljuba, ta dar Božji nam pokorščino olajšuje, marveč še nekaj drugega, pomislik namreč, kako rimaka

stolica modro in previdno ravna v tako važnih vprašanjih. O tem nas bo prepričal ravno nastanek silaba.

Ko je Pij IX leta 1846 zasedel Petrov prestol, pregledoval je neštivilne čete nasprotnikov apostoljškega sedeža in kat. cerkve; pregledoval jih je, kako so se vzdigovali in zaletovali zoper cerkev v posameznih državah zanikovaje pravo cerkve do šol, do semenišč, njeno bistveno pravo vrejevanje svoje notranje razmére, dajati zakone, določevati npravne in vérske nauke, zametovati zmote, ob kratkem, pravico ubiti in živeti tako, kakor jo je vstanovil njen božji Začetnik. Pij IX je povzdigoval svoj glas v mnogih ogovorih v zboru kardinalov in se boril za bistvene pravice cerkvene; za njeno prostost in za prostost vsega človeštva. A ker se v govorih med drugimi besedami glavni povdarek nekako zgubi, zapovedal je Pij, naj se vsi overženi nauki iz ogovorov posnamejo, kratko formulirajo in v stavke združijo. In Tosi piše leta 1865: „Leta 1862 v Rimu zbrani škofje so pri svojem odhodu dobili vsak en odtis silaba v tadanjem zlogu (stilizaciji), naročilo se jim je, naj ga domu pridíi skerbno preglédajo in naj potem izrekó svoje mnenje, je li obsodba prava in primérna. Nenazoči škofje so tudi dobili dokument in misliti moremo, da so odgovori prišli v Rim do srede l. 1863. Berž ko ne so vsi priterdili, ker v Rimu ni navada skleniti tako važno cerkveno določbo, zoper ktero bi se izjavila velika manjšina. Veršile so se po tem konečne obravnave z onim mirom in premislikom, ki

je lasten rimskemu stolu — delo je terpelo dolgo tekom 1. 1864 in se je doveršilo tako, da je sv. Oče mogel 8. dec. 1864 razglasiti definitivno določbo o velikanskih verskih vprašanjih sedanjega časa¹⁾. Ima pa določba dva dela: a) encikliko, katero sem večkrat omenjal, in b) „syllabus errorum“ v 80 stavkih in X točkah, vsacemu stavku je dodan papežev ogovor, v katerem je stavek bolj razložen in overžen¹⁾.

Tako modro in previdno tedaj ravna rimski stol pri važnih vprašanjih, nič ne prehití, nič ne prenagli, zato so pa tudi njegove določbe tako stalne, da jih ne more omajati vesoljni svet. Nasprotniški svet, ki se čuti zadetega, sicer vpíje in kriči, zabavlja zoper določene nauke, ter jih skuša osmešiti in s tem za um neprebavljive razodeti. In kako zlobno ravnajo v tem oziru! Sej vemo sami iz lastne skušnje, kako se je cerkveni nauk pačil in sukal in zavijal, ter smešil, ko se je razglasil uk „o nezmotljivosti“. Škofje in cerkveni učenjaki so nauk razlagali, zjasnovali, dokazovali — a nasprotniki? Terdili so: ne, ni tako, tako je, kakor mi terdimo; vi cerkveni učeniki, vi ki ste nauk proglasili, ne veste, kaj obsega ta nauk, ampak mi, mi vemo! tako so kričali in pisarili in lahkovrnežem pesek v oči trosili, da so zapustili prave oznanovalec besede Božje in se obernili k krivim prerokom. Lahko si mislimo, kakošen vriš je nastal po vsi Evropi, ko se je proglasil silab, v katerem ni določen samo en nauk, ampak je zaverženih 80 krivih naukov, je obsojeno vse moderno počenjanje, vsa moderna družba, kjer so nasprotniški nameni odkriti in imenovani s pravo besedo. Zasmehovali in smešili so to določbo tolikanj prederznejše, ker so stavki nikavni (negativni) in je tedaj veliko težje vediti, kaj je prava, čista resnica, posebno takim, katerim je dogmatika in cerkveno pravo neznano — terra incognita. O pravi razlagi piše Tosi tako-le: „Trebaja je znati verstvo . . . , prevdarjati se mora, ktera beseda ima povdarek; morda je stavek napačen samo zato, ker je pretiran, ker terdi za vselej veljavno, kar veljá le v nekterih primerih. Da se iz nikalnih določb dobé pozitivna

¹⁾ Cerkev ni kriva, da mora toliko naukov obsoditi — tega je krivo človeštvo; kolikor zmot se pokaže, toliko se jih mora zavreči. „A Papež je kar ob enem 80 dogem določil. Tako se je vpilo, tako terdijo še zdaj — mar podučeni bogoslovci? Ne! ampak možje, ki menijo, da so sami nezmotljivi na bogosloveskem polju, zato, ker so se menda prava, zdravništva i. dr. učili. O ironija! Vsako cerkveno načelo je dogma, tako mi je pred kratkim terdil odličan narodnjak. Mi pa vemo, da dogma je le to, kar je naravnost razodeto; nauk dogmi nasprotujoč je heretičen, krivoversk; — a cerkev mora tudi naravnost razodete nauke raztezovati na življenje, tedaj različne posledice iz njih izvajati. Te posledice, niso več dogme, čeravno so z njimi v tesni zvezi, tako, da kdor bi jih tajil, moral bi dosledno tajiti tudi dogmo, ali bi bilo vsaj nevarno, prederzno, sumljivo, pohujšljivo jih zanikovati. Zato mora pa cerkev tudi take nauke obsojati in sicer bolj ali manj ostro, kakor so bolj ali manj dogmi nasprotni: *sententia erronea, haeresi-, errori propria, temeraria* i. d. Taka je tudi pri sillabu: Naznanjeni so zaverženi stavki, toda mera obsodbe ni naznanjena, zaverženi so „in globo“ t. j. stavki so vsi pomotni, in vsak posebej je obsojen v eni izmed stopinj, v kterih cerkev obsoja. Toraj nekteri so krivoverski, druge *sententiae erroneae* ali *haeresi-, errori propriae, temerariae* etc. Iz tega je to razvidno, da vsaj nobenega teh 80 stavkov zagovarjati ne smemo, in da jih prav razsojevati zna le izveden bogoslovec. Drugih dolžnost pa je: podučiti se od strokonjakov. V tem oziru je prav izverstno in temelito delo: *Vorlesungen über den Syllabus errorum* von Dr. Josef Tosi, Wien, 1865, na 251 stranéh, veljá le 1 gld. 50 kr. Pis.

spoznanja, vediti se mora, da je resničen le kontradiktorno, ne pa kontrerno-nasprotni stavek . . . to je navadno logično pravilo, porablja se v vsakdanjem govoru, n. pr. ako bi dobro videči na očesih bolnemu djal: motiš se, če terdiš, da je to blago belo — bi nagovorjeni vedil, da je resničen kontradiktoren stavek: to blago ni belo; strašno bi pa zabredel, ko bi mislil kot resnično kontrerno nasprotno terditev: blago je černo. Ker če blago ni belo, — ni, da bi moralo černo biti, sej je še lahko višnjevo, zeleno i. dr. To dvoje so pa prederzni razlagovavci mešali, ter smešili določbe, pa v oko bili vsako resnico. Kratko posnet se n. pr. glasi 45. stavek: Vodstvo šole pripada izključljivo državi. To zmoto okrožnica zaverže, in koj se je vpilo, papež zahteva, šola mora izključljivo le cerkev voditi; logično bi se pa moralo sklepati (kontradik. nasp.): vodstvo šole ne pripada izključljivo državi, tedaj berž ko ne, deloma tudi cerkvi in morda še drugim faktorjem, n. pr. vstanovnikom i. dr.“

Tako se je razlagal silab v časnikarstvu, ogerdovala se je cerkev in podpihovolo se je sovraštvo do rimskega prestola. In še zdaj je treba ziniti le besedo „silab“, že zavreva kri, oči se bliskajo, jeza se vnéma zoper domišljevani velikanski strah obdan še z večimi predsodki. Pa naj se jezé, naj se lažejo, naj vpíjejo, mi vemo, kake nasprotnike imamo, mi poznamo njihove nevarne naklepe, nam so jasni njihovi zviti poti, odkrita hinavščina, znan nam je pomen besedi: prostost, moderni napredek — kar ni nič drugega, kakor žaljenje katoliške vesti, vsužnjevanje in vničevanje katoliške cerkve in „napredek“ preč od Boga, to je, nazadek v paganstvo. To bo spoznal vsakdo, kdor posluša glas papežev, ta glas je rešilno djanje za človeštvo v pogubo dereče. „Pa kako, vpraša se Tosi l. 1865, kako se bodo besede papežev spreminile v rešilna djanja? Ali se bo množica hotela spreobrniti k drugačnim nazorom? Res, da rešilna djanja hasnejo le onim, ki se hočejo rešiti. Izločivši duhovništvo, bo podani nauk le majhna manjšina (posvetnjaško učenih) brezozirno sprejela. Toda, ker bodo visoko cenili ta načela tisuči bogosloveskih učiteljev in potem tisuči kat. duhovnov, razvijala se bo sčasom zdravilna moč in kazala v vseh plastéh. Kakor se je izlegla zmota v samotni sobi in je proderla do množice po tisučeri h žlebih, tako se bo razširjala tudi resnica, če Bog da“. To nado Tosi-jevo vidimo sedaj vresničeno, vsaj na pol. Ozrimo se po svetu. Moderne države stojé še na onih tléh, ktera so v silabu zaveržena, enako tudi njihovi mnogi zagovorniki, naj se že objavljajo na ministerskih stolih, v državnih in deželnih zborih, v časopisju, v konstitutionelnih društvi ali v tajnih družbah. Njih geslo je boj zoper cerkev. In kdo se temu posilstvu nasproti bojuje? Škofje, duhovni in ljudstvo, pa ne le samo nižji stanovi, marveč tudi velika množica iz viših stanov se bori zoper cerkvene posilnike, bori za prostost cerkve, s tem pa tudi za prostost narodov, za prostost in pravo družine; pogledjmo jih mogočne in zgovorne branitelje v pruski zbornici, v Švici, pogledjmo jo mogočno konservativno stranko pri nas, kteri na čelu se lesketajo najslavnjša imena, poslušajmo govornike v katoliških družbah, — prašam, na kakošnih tléh stojé, pod čigavo zastavo se družijo? Na tléh cerkvenih, pod zastavo silaba se vojskujejo; krepko dvigajo uma bistre meče zoper zmote zaveržene v silabu, pa vtelesene v zastopnikih modernih teženj, modernih naporov. Ločitev je vedno bolj določna, polovičarji se zgublajo, vsakdo se pridružuje tej ali uni strani, nasprotniki se dajejo spoznavati — in to je dobro. Slabi elementi so odpadli od nas, omahljivi so se vterdili ali pa popolno omahnili, zaspani so se zbudili, delajoči delajo še krepkeje. In kdo je

vse to gibanje, to ločitev pričel in jo doveršuje? Odgovorim: Pij IX, posebno s svojim silabom. Reč, nasprotniki imajo v rokah materialno moč, na njihovi strani so bajoneti, so državne postave, so dobre plače, in na videz, toda le na videz zmagujejo; — na naši strani je pa resnica, z nami je Bog in toraj konečna gotova zmaga, akoravno še le po hudem viharju, po blisku in gromu. Da bo pa zmaga hitreja, pripomožimo tudi mi, zato povzdignimo načela sv. vere, načela v silabu izražena, imejmo pred očmi besede, ktere pišejo sv. Oče k koncu svoje okrožnice: Zato pričakujemo od Vaše pastirske gorečnosti, da si pripnete meč duha, ki je beseda Božja, in da poživljeni z milostjo Gospoda našega Jezusa Kristusa s podvojeno skerbjo vsak dan skerbite, da se vé rni zročeni Vaši skerbi ogibajo škodljivih zelišč, kterih ne goji J. Kr., ker niso nasad očetov; in nikdar ne opustite vernikom zaterjevati, da prava sreča izvira v človeštvo le iz veličanskega našega verstva, iz njegovega nauka spolnjevanja, in da je blaženo ljudstvo, čigar Gospod je Bog. A. J.

Liberaluh je rekel: „Pekla ni, — kdo neki je še tamo bit?“

Hudo se je undan bil zarepencil „nad patroni Dacininimi“ liberaluški bobnar, češ, „da si prederzno prilastujejo poklic tudi japonske pogane osrečevati z vero v pekel, hudiča in nezmotljivega v Rimu.“ Ni nam znano, da bi kdo slovenskih katoličanov v Japonijo se napravljaj k Tagblattovim olikanim preganjavcem katoličanstva; vemo pa, da eden naših „patronov“, ki nekoliko bolj zná keršanski nauk in še kaj družega, kakor pa „T—vi patroni“ je spisal knjigo, v kateri vterjuje to, kar liberaluhi Slovincem vsaki dan podirajo in skrunijo. (Glej današnji Ogled.) Povedal je nad drugim eno tudi „peklorbecem“. Naj toraj tukaj nasleduje, kar dr. Gregorec odgovarja na ugovor: Pekla ni.“ Pravi pa:

Odgovor. Da, gotovo je, iz pekla še nihče ni prišel nazaj. In ako bi ti kedaj toliko nesrečen postal, da bi te pravični Bog v pekel pahnil, gotovo tudi pred sodnim dnevom ne bi več prišel na ta svet. Ako bi mogoče bilo, še kedaj iz pekla nazaj priti, bi te jaz tje poslal, da bi se sam prepričal. Ker pa to mogoče ni, zato ti nujno svetujem in te silno rotim: varuj se, da v oni strašni kraj terpljenja ne zajdeš; ne hodi po stezi, ki na ravnost tje pelje. Ker človeku ni mogoče, iz pekla kedaj ulti, zato je strahovito neumen, ki lahko mišljeno v nesrečo hiti, kateri ni konca ne kraja.

Praviš: pekla ni. Dobro, ali pa veš to zelo gotovo? Ali mi zamoreš to dokazati? Brez dokazov molaj, terdnih ti ne verujem. Ne reci: mislim, da pekla ni. Marveč prepričaj sebe in vse, katerim praviš: da pekla prav gotovo ni. Toda vidim, da tega ne moreš. Še ti pač godi, kakor nekemu neverniku, ki je svojemu prijatelju pisal tako-le: „Dragi prijatelj, ti bi rad od mene zvedel, ali sem že kaj dokazov nabral, da pekla gotovo ni. Veliko sem si prizadeval, a dozdej še jih nisem celo nič zasledil takih, kateri bi zanesljivi bili. Poterpi še tedaj nekoliko časa. Hitro, ko jih kaj najdem, ti odpišem. Tačas pa: „zdrav ostani.“ Ali vse čakanje je bilo zastonj — zaželenih dokazov nista našla — a med tem sta obadva v neveri umerla. Zdej sta gotovo pozvedela, ali je pekel ali ga ni.

Vendar, dragi moj, do smerti neverno čakati, to je prenevarno. V tej reči dvomiti in v neveri ostajati, je tem nevarniše, ker nam je Sin božji Jezus Kristus tolikokrat povesnil in izpovedal, da je na onem svetu

strahovit pekel, katerega ogenj vse večne čase nikdar več ne ugasne.

Komu bodemo verovali? Ali nevernemu človeku, ki dnes živi, juter pa že utegne umreti — človeku, zmotljivemu in lažnjivemu, ali pa tistemu, kateri je sam o sebi rekel: „jaz sem pot, resnica in življenje? Nebo in zemlja bota prešla, moje besede pa ne bodo prešle?“

Ne pozabi, kdo da je Tisti, kateri grešnikom z večno kaznijo v peklu žugain sicer mnogokrat. Petnajstkrat beremo v sv. evangeliju to strahovito žuganje. Glej, in ta, kateri se nam tako hudo grozi, je Jezus Kristus, naj ljubeznjivši, naj milostljivši. Taisti je, kateri grešnikom spokorjenim priserčno rad odpuša. Mariji Magdalenici še niti besedice svarilne ni rekel. Prešestnici je v tempeljnu, Caheju na smokvinem drevesu, razbojniku na križi grehe odpustil. In ta sicer toliko mili Jezus nam, ako se ne poboljšamo, z večnim peklom žuga! To je pomislka vredno in potrebno!

Sicer je resnično, da se veliko takih nahaja, kateri pekel tajijo. A to nič ne dé. Ne tajijo namreč, kakor da bi jih tega njihova pamet bila prepričala, ampak ker so se po svojem hudobnem serci zapeljati dali. Sitna misel na pekel jim greni grešno življenje in glas vesti neprenehoma vzbujaj. Da oboje opravijo in brez skerbi hudobno živeti zamorejo, zato vedno pravijo in besnijo: pekla ni. Ali vse to jim ne pomaga nič. Vse njihovo govorjenje in razsajanje je zastonj. Pekel za tega voljo ne ugasne. Ali solnce zato menj sveti, ako slepec njegovo svetlobo taji, češ, da še solnce nikoli gledal ni? Samo tajiti, ne pomaga nič.

Da se je grešniku pekla bati, temu priterdijo vsi narodi celega sveta. Bog je namreč bojazen ljudem tako globoko v serce zasadil, kakor — moč vesti. Kakor noben grešnik svarilnega glasú svoje vesti popolno in za vselej zadušiti ne more, tako si tudi strahú pred kaznijo unkray groba popolno nihče iz serca ne poterga in ne potrebi. Bog, vést, nebesa in pekel, te četiri besede ali vsaj njih pomen se najdejo povsod in vselej, ne samo pri keršanskih, ampak tudi pri vsih paganskih narodih.

Brezštevilni krivoverci so že skoro vsako resnico pačili in tajili. Vendar pekel tajiti je malokedaj kateremu krivovercu na misel prišlo. Sred verskih razvalin stoji resnica o peklu kot mogočen steber, katerega se nobeden lotiti ne upa.

Ta nauk se popolno zлага z onim, kateri govori o večnem plačilu v nebesih*). Perva resnica nam kaže in jasni neskončno božjo pravičnost, druga pa znači in razodeva neskončno božjo dobrotljivost. A v obeh lastnostih se kaže Bog enako svet in moder, vreden, da ga v prah ponižani molimo in častimo.

Časih je človek v svojih strastih tako globoko in silno zakopan in zagreben, da ga edini strah večnih kazni v peklu spametovati zamore. Vzemi peklu večnost, in pekel je zgubil svojo moč. Večnost peklenskega terpljenja je časih edino sredstvo, katero človeka na grešni poti ustavi, reši in zveliča.

Človeška duša čuti svojo neumerljivost. Ni čuda tedaj, ako jo mirna vest z večnim veseljem v nebesih tolaži, nemirna vest pa z večno kaznijo v peklu svari in opominja. O ko bi ljudje pomislili, koliko grehov je že strah pred peklom zabranil, tedaj bi veliko bolj prepričani bili o njegovi potrebi.

*) Tagbl., ki zoper pekel renči, nebes, kolikor vemo, še naravnost ni tajil. Čemu? Sej te so mu prijetne. Toda: Štruc je rekel: „Lovca in kola ni“ in je glavo vstaknil v germ, da so ga prav lahko pobili. Vr.

V peklu ni ljubezni, ni pravega skesanja, tedaj pa tudi ni pokore niti odpušanja grehov. Ako se kot grešnik v večnost preseliš, ostaneš grešnik vekomaj. Spremembe ni tam nobene več. In zato mora biti pekel večni, brez konca in kraja**).

Sploh pa nam je pekel nezapopadljiv, kakor božja ljubezen, katera ga je postavila. Nezapopadljiv nam ostaja tudi zato, ker smo preslabi, da bi prav spoznali vso hudobnost le edinega smertnega greha. Neskončnega Boga žaliti a naj milostljivejšega Očeta ne za odpušanje prositi, ali ni to hudobnost neizmerna, nezapopadljiva?

Toda pustiva to! Pomisliva še in ne pozabiva na dva svedoka ali na dve veličastni priči pekla: ta dva svedoka sta: človeški rod in pa Sin božji Jezus Kristus. Obadva poterjata in spričujeta, da je pekel vsem nesposobnim grešnikom vekomaj pripravljen.

Dragi moj, obudi vero v to strahovito resnico. Ohrani sv. katoliško vero, živi zvesto po njej — in ne bode ti potreba, da bi se večnega pekla bal.

Nekoliko o svobodi.

(Konec).

Človek bi želel oči zatisniti, da ne bi gledal neštevilnih nesnag, ki lazijo iz kotla novo-dobne svobode in lažnjivega napredka. Enako pogubljenim zmajem proté pogoltniti zadnjo iskrico zdravega mišljenja, in požrešnim kobilicam podobno žugajo pokončati poslednjo korenino dobre in prave čuti. Krivice, samomori, naj ostudniši skrunjenja, zaverženje samega sebe in svoje srečne osode po sedanjem življenji, in mnogotere počenjanja, s katerim ena oseba vso deržino in sorodstvo v nezmerno sramoto in nesrečo pahne, so nasledki lažnjive svobode. Kličemo toraj: Kje je tukaj svoboda? Ti mojstri skaze nočejo spoznati, kaj so, od kod so, za kaj so namenjeni, od koga vse imajo, in kje je prava svoboda; nočejo spoznati, da svobodni niso, ker jih naj hujši strasti ko sužnje v železji imajo. In ako je v katerem njih prizadevanji morebiti tudi kaj dobrega ali vsaj zanje koristnega, oni drugim ne privošijo te svobode, katero želé sami sebi.

Ti svobodarji si prilastujejo pravico pisariti, kar se jim poljubi; drugemu pa ne priznavajo še pravice: svobodno jih vprašati, če je res, kar so pisarili? Ako takemu pisarju zaverneš njegovo obrekovanje in očerenje bližnjega, se repeniš kakor jastreb, kadar mu ugrabljeno jagnje vzameš, zmérja te z mračnjakom, ultramontancem in z vso ostudnostjo gerdih psov, ktere ravno svoboduharji vedno pripravljene imajo, da jih mečejo v svobodno djanje in mišljenje družih. Ni jih večih trinogov, kakor so svoboduharji, — to kaže in priča vse njih počenjanje. Daj jim n. pr. delati pravila za kako društvo, postave za narode itd.: oni gledajo le na svojo lastno korist in strast, in ne na občinski prid.

V kolikem nasprotju so ti ljudje, če smem tako reči, ker oni se za opičarje štejejo? Radi bi imeli opice, žabe ali kaj take merčesnosti za svoje očete, tedaj živali: pa vendar hočejo svobodni biti! Živali pa so pod postavo neogibnosti, slepega nagona, česar tudi sami ne tajé, in ne morejo tajiti (ko vidijo n. pr. kako opica po ljubljanskem tergu na ciganovo povelje pleše

***) Zagrizeni grešnik v svoji terdovratnosti naj le sam sebe premišljuje, če je on vreden nebés? In če ne nebés, kaj pa potlej, ker pokore več ni, drevo pa obleži, kakor je padlo?

ali celo psa jezdari in se vendar nič ne potegnejo za svobodo svojih očetov!) Neogibni nagon pa nasprotuje kontradiktorično svobodi; toraj nismo zmožni zapopasti, kakor ti ljudje še morejo o svobodi govoriti, ki hočejo biti zgolj živali? Kje je njih logika, ki se bahajo s „aufklärung“?

Ta malik, ta sedmoglavni zmaj, le samega sebe in svoje strasti, ki ne mara za Boga, ki k večjemu še v veličanstvu svojega naroda ali pa tistega, k kateremu je odpadel, iše sam svoje slave, je vergel svoj pogubljeni trup po nekoliko tudi že med slovenski narod in je že marsikaj okužil, in skoraj bi se narod že delil v nasprotna tabora. Na praporu, ki bi ga radi povzdignili, se ne lesketá več častitljivo slovensko geslo; vera jim je odveč. Kam to meri, vé priprosti kmetič in odgovarja: „Slovenci so tudi že postali liberalubi, tedaj niso več naši prijatelji“. Liberaluh je našim ljudem človek brez vere. So mar brezverci svobodni, srečni, omikani? Ravno tako malo, kakor malo so bili to pogani, malikovavci, neznanbogi.

Bodimo zvesti svoji veri, le s tim smo v resnici svobodni in srečni, kakor se dá to na zemlji že doseči. Le Cerkev pravo svobodo zná, ima in varuje vsakemu brez razločka. To uči razodenje Božje, to poterjuje zgodovina in vsakdanja skušnja. Cerkev nasprotuje tistim, kateri s krivico in lažjó ter pregreho sploh bližnjemu pravo svobodo zatirajo, druge in sami sebe v sužnost kujejo; zato dandaneš grešniki s toliko togoto preganjajo Cerkev, preganjajo pravico, resnico — svobodo.

O. P.

Iz Švice.

(Dalje.)

Ta dva moža, ki sta v Graubündenu obvarovala katoliško vero, sta bila sv. Karol Baromej in Leopold, nadvojvoda avstrijski. Pervi je prišel osebno v Graubünden odvracat razširjanje krivoverstva proti Italijanskemu; bil je škof v Milanu, kakor je znano. Tukaj v Graubündenu si je prizadeval posvetno gosposko pridobiti za katoliško reč; šel je k škofu v Kur, k opatu v Dissentis, in se je posvetoval, kaj bi bilo storiti. Poslednjič so bili vsi te misli, naj bi se poklicali očetje ostrega kapucinskega reda oznanovat sv. vero po tih krajih. Ta sklep je bil tudi poterjen od pobožnega nadvojvoda Leopolda avstrijskega s celim srcem, kakor tudi od svetega stola v Rimu.

Da bi se še več časa ne potratilo, je bil precej naprošen glavar vesoljnega kapucinskega reda O. Klemen iz Notsa, naj bi po učenosti in gorečnosti sposobne može precej poslal v te nove gore.

General je bil takrat ravno na navadnem redovnem obiskovanji v Brešiji. Spoznal je, da se je tukaj predolgo obotavljalo še kaj rešiti, je precej odmenil obilno misijonarjev iz tréh pokrajin. V pretigavsko dolino in okoli Kura so bili odmenjeni za Nemce očetje švicarske predavstrijske provincije, k kateri so takrat spadali vsi predarelski samostani. V okraje, kjer govoré italijanski jezik, je poslal milanske misijonarje, k romanskim prebivavcem pa očete iz brešijske provincije. Med tem ko so misijonarji prvih dveh okrajev zavoljo znanja jezika precej zamogli z vspehom nastopiti, so se brešijski misijonarji morali dalj časa boriti z romanskim jezikom. Toda Gospod je dal moč in stovitnost, in v malo tednih se je zamoglo delo pričeti. Glavar vsega misijona je bil imenovan o. Ignacij iz Bergama in poterjen od papeža Gregorja XV. Misijonarji so prišli preskerbljeni s potrebnimi pooblastili pozno na jesen v Kur. Škof je bil malo popred iz pre-

gnanstva nazaj se povernil po prizadevanji nekterih verlih katoličanov. Sprejel je pobožne očete kakor angele mirú. Od nadlog oslabelemu starčeku so se solze uderle, in vendar se je zdelo, da je na novo oživel, ko je tem možem podelil svoj blagoslov in jih razposlal med svoje zmotene ovčice.

Da vidijo katoliški verniki tudi sedANJI čas, ako se napačne vodila in načela vgnjezdijo ter postanejo celo postave, kam se s tim zabrede, naj povem nektore zmote in spake unih časov. V tem času političkih in verskih homatij je naj več občin po omenjenem vodilu prcstih volitev volilo samo si župnike, kateri so se jim ponudili, in niso nič prašali škofa. Občine so gospodarile s cerkvenim premoženjem, duhovne pastirje so si volili le take, kateri so hotli biti za manjše plačilo, katerih življenje ni bilo vselej spodbudljivo. Nobeden se ni menil za prošnjo do škofijstva, ako je potreboval zakonskega polajšanja. Politični glavari je večkrat iz praznih vzrokov razvezal zakon. Od zakramenta sv. pokore so imeli ljudje prečudne misli. Veliko jih je mislilo, da je zadosti, ako obudé kesanje pred altarjem in se potem iz navade spovejo mašniku ene ali druge zmote in ga prosijo blagoslova. Marsikteri se nikoli niso spovedovali, kakor le na smertni postelji. V Kristusa v presv. Rešnjem Telesu pričujočega sploh niso več verovali. Nečistosti niso skor nič več za greh imeli, kakor zdaj mnogi liberaluhi. Mnogi so imeli navado tudi živali kerševati. Sploh se je terdilo, da se zamore v vsaki veri zveličati. Tajili so večnost Božjo, večne peklenške kazni.

Birmi so se ustavljali, misleči, da bi se s tem zaterla njih prostost. Ob nedeljah delati, postiti se ne, je že navadna reč. Po hišah ni bilo viditi ne podobe kakega svetnika, ne križa. Cele občine niso znale ne očenaša ne druge molitve. Poslednje olje so zaverгли, češ, da bi bilo potlej treba umreti. In še veliko tacih bogoskrunskih zmót so imeli. Ubogo ljudstvo je bilo postalo popolnoma krivoverno, da ni vedilo kdaj. — Kakor takrat v Švici, tako hoče liberalizem zdaj povsod ljudi zapeljati v zmote. Vender nahaja se celo v tem času splošnega verskega propada lepih zgledov verske vdanosti v letopisu. Naj omenim samo to-le: V Tinzeno, dve uri proti severu od Šweinigena, so bili možje že sklenili poklicati luteranskega pridigarja. Temu so se vendar ustavljale vse ženske, in so može pregovorile, da je ostal katoliški duhovni pastir. — Kraj Stürwies, 2 uri proti severju od tod, ni mogel celih 40 lét dobiti duhovnega pastirja, ker se je previdno ogibal tacih, ki so bili v slabem slovesu, in vendar je ostal katolišk. Vsako nedeljo in praznik se je zbrala občina; molili so sv. rožni venec in starejši so učili mlajše iz katoliških katekizmov. —

(Dalje nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Na čast Kristusovemu terpljenju in sv. Jožefu, pa v povzdigo našega mesta in njegove okolice!

II.

Dragi someščani!

Naša reč napreduje, toraj serčnost! Prečastiti gospod fajmošter mestne duhovnije št.-jakopske našo misel popolnoma odobrava in poterjuje, ker v njegovi fari imajo svetišča biti, — in prostor za cerkev sv. Jožefa in Kalvarijo na naj lepšem homcu precej in mostu naprej ob dolenski cesti je že zagotovljen. To ste prvi dve potrebi. Med nadaljnimi potrebami so posebno darovi v ta namen, k čemur, upamo, bo tudi

Bog dobre serca nagibal. Med tem ko misel dozoruje, se mora tuči sostaviti zbor več verlih in poštenih meščanov iz vsih oddelkov mesta, ki bode to reč v roke vzel in se goreče pečal za to, da početje hitro napreduje. Pravimo: „iz vsih oddelkov“, ker svetišča, če tudi podružne duhovniji sv. Jakopa, bodo vendar zadeva celega mesta v taki razmeri, kakor n. pr. „Rožnik“, kamor zahaja prebivavstvo celega mesta.

Sadaj pa naj naznanimo še oserčivno pisanje z Dolenskega, ki nas je močno razveselilo:

„Z Dolenskega. To je prekrasna, sveta misel! Ljubljanci, le zidajte, le zidajte saj malo cerkvico v čast svetemu Jožefu! Le nikar pa ne odlašajte predolgo, — to je nesrečna navada, le odlašati, pa le nalogati; pride uima, pa vse gré po vodi. V Ljubljani je veliko poštenih, dobrih, zares katoliških serc, ki rade in tudi lahko Bogú v čast kaj storijo. Le serčnost, pa bo šlo. Meni so ljubljanske dobre duše poslale že marsikteri groš, da sem ga obernal v Božjo čast. Čast in hvala jim bodi. V bukvah življenja je zapisan vsaki sold; gotovo ne bo pozabljen ob svojem dnevu. Celo katoliško mesto, zdaj že tako veliko, bo z Božjo pomočjo kaj storilo; sej bo podpiral delo On, kterege je v njegovi človeški natori tukaj na zemlji redil sveti Jožef. Tudi po deželi se bo dobil marsikter „dober Jožef“, ki bo kaki kamniček prinesel, ali po pošti poslal. Jaz ne premorem kaj, vender pošljem v ta namen, v čast svetemu Jožefu 5 gld. in za Kalvarijo 5 gld. In če doživim zidanje cerkve sv. Jožefu v čast, obljubim še deset gld., če jih bom imel; pa nisem Jožef, sem le Janez“.

Preserčna hvala znanemu preč. gosp. Janezu Volčiču za oserčevanje in za lepi dar!

V Ljubljani, 15. aprila 1873.

Več meščanov.

Iz Ljubljane. Prijazni mesec majnik se bliža. Vse, kar je mladega, se poživlja; vse, kar dremlje v zemlji, urno vstaja, se razcveta, sad obeta. Goreča in pridna katoliška mladina pa se misli, kako bode natorne lepote obračala Mariji na čast, kako bode doma in po svetishih s pomladanskim cvetjem šmaročne oltarje ozaljševala. Še bolj pa je to misliti, kako naj se v veliko-nočni spovedi očišene serca ohranijo čiste in vredne nar čistejši nebeško Kraljico v njenem mescu vredno počesovati. Treba je gledati tudi na čas, v katerem živimo, in dobro je času primérno tudi šmarnice vrvnati. Družba katoliške italijanske mladine v Bolonji je gotovo v tej reči pravo pot zadela. Razglasila je oklic do vsih Italijanov in spodbuduje jih, da naj mesec majnik prav koristno obhajajo, in kar ta družba svetuje vsim Italjanom, to bi bilo dobro svetovati tudi „vsim Slovincem“ po njih okolišinah in zmožnostih. Svét pa je ta le:

„V tem letu naj vsi verniki šmarnice mesca majnika prav slovesno in goreče prično, nadaljujejo, sklenejo z edinim namenom, da bi z vsepremožnim posredovanjem Neomadežane Marije Device pospešili, ponaglili véliko zmago sv. Cerkve in sv. Očeta. Na to, in na to edino milost ter dobroto naj se ozirajo vse prošnje.“

To bodi za zdaj tako rekoč edina naša prošnja, edino naše prizadevanje. Sej v ti zmagi je tudi vse drugo nekako že obseženo. Nobeden naj ne omahuje in ne bodi maloserčen. Res je, da se je že veliko prosilo, pa smo tudi veliko dosegli. Ali ni to naj večí milost, da sv. Oče v tolikih britkostih še živé, posebno ker vedó, kako silno jim njih sovražniki smert privošijo in mnogi celó želé in dan na dan razklicujejo: zdaj — zdaj bo konec Pijevega življenja. Zato so pa sovražniki vsak dan bolj razdraženi, ker Pij IX le ne umerjo, in oni

ne morejo svojih namenov doseči. Zdaj je od Boga dopušena ura, ko je Sin Božji zapušten in je tema se razširila po vsi zemlji. — Vse pa kaže, da ura teme gre proti koncu, toda pospešiti je treba preganjanje teme z molitvijo.

Ni bilo morebiti brez pomena, da papež Neomažežane je bil rojen ravno v lepem Marijnem mescu (13. majnika 1792), ter je bilo znamenje, koliko ima Marija storiti za Pija IX, Pij IX pa za Marijo. V tem prepričanji se bori katoliški svet z nekako serčnostjo, ki zamore le od Boga izvirati: moli, terpi, se vojskuje. Kdo vé, morebiti je zvestim Marijnim častivcem ravno mesec majnik v to prihranjen, da s svojim duhovnim orožjem določilni napad storé in rešijo sv. Očeta?

Italijanska mladenška družba priporočuje tudi naslednjo priserčno molitev za šmarnični mesec:

„O milostna in sladka Marija! V tem svetem mesecu se prične živ dogovor med teboj in med tvojimi vdanimi častivci kakor ljubeznjiva skušnja češenja in dobrót. Tó leto pa vsi zedinjeni v êno zvezo prihajamo pred Tebe, o Mati! Z êno samo željo v sercu, z êno samo molitvo v ustih, namreč za veliko zmago Cerkve in sv. Očeta. — To, to edino milost smo si postavili za cilj skoz celi Tebi posvečeni mesec, da se pospeši s tvojim vsezmožnim posredovanjem. Na ta edini namen naj méri tudi vsaka molitev, vsaka Tebi darovana cvetlica, vsaka misel v Tebe obračana, vsak zdihljaj, vsaki naš klic. Spomni se, da gre za tisto Cerkev, ki je stala Tvojemu Sinu toliko kervi, Tebi pa toliko britkost; za tistega Papeža, ki je toliko storil in terpel za tvojo čast, o Brezmadežna!

In doklej še bo terpelo njuno nesrečno zapušenje in pa neusmiljeno zatiranje? O glej, v koliko milovanja vredne zmešnjave in nadloge se zavolj tega potopljuje človeška družba! Kako pretresljiv je pogled pregréh in kazen. Kako strašne zgube tolikih duš! Poslušaj, o Marija. ljubeznjivo pa boleče klicanje, ki se pregoreče in edino iz vsih koncev zemlje te dni k Tebi povzdiguje, in imej usmiljenje z nami! Spoznamo, vsi smo grešili: za vse bode prečena zmaga ko naznanilo prizanesenja, rešenja, miru. To je zmaga, vredna Tebe, o nebeška Kraljica! Ali je nam tega še dolgo pričakovati? . . . Vedi, ako nam serce navdaja Tebi ta mesec posvetiti, da se zmaga povspeši, nas tudi misel naganja je že skoraj viditi. O Marija, Marija! Tvoja moč in naše zaupanje v Tebe je brez mej. O res, kakor si zdaj naše upanje, tako bodi Ti naše življenje, naša sladkost, zdaj in vselej, vse večne čase. Amen.“

„Češena Marija.“

„Molimo za našega Papeža Pija; ohrani ga, o Gospod, poživi in osreči ga na zemlji, in ne daj ga v voljo njegovih sovražnikov.“ —

Ta molitev, tukaj priporočena, izvira iz serca in peresa enega naj zvestejših častivcev Pija IX, nekega svitlega cerkvenega dostojnika.

Iz Ljubljane. Slovensko slovstvo. Katoliško tiskavno društvo v Mariboru je na svitlo dalo času primérno delo, ki se imenuje: „**Mala apologetika** ali prijazni zagovori sv. katoliške vere.“ Spisal dr. Lavoslav Gregorec, profesor bogoslovja v Mariboru, poterdili mil. knez in škof. Ta knjiga, z 200 stranmi, v veliki osmerki na prav ličnem papirju, obsega 39 prederznih ugovorov, kakoršni se slišijo zoper Boga, Cerkev in zoper razodeto vero, in ki so v tej knjigi zavračani in overženi v prijazni besedi — brez zabavljanja in brez razdraženosti. Res je sicer, da med našim vernim ljudstvom vse take spake in čenčanja zoper sv. vero itd. še niso znane: ravno tako res pa je, da sedanje dobo dobri in nepopačeni verniki zmiraj prihajajo v dotiko z zagriženimi neverniki, kateri iščejo vsake prilike,

da bi okužili, kar je dobrega in zdravega. Slovencem bode ta knjiga zlasti pripomoček, da vedó, kako se je treba obnašati, kadar jih taki okuženi ljudje nadlegajo s svojo nejevero. Poduki in pojasnjenja so bolj kratke, čverste in prav priljudne — po slovenski šegi in nekako v podobi Segurovi, kterege se je gosp. pisatelj tudi držal sem ter tje. Delo ni le podučljivo, je tudi vedrilno.

Naj postavim tukaj nekaj obsega. Zavernjeni in overženi so ugovori nejevercev, kateri jezika, klafajo in pravijo na pr. „O veri mi tiho bodi; — Boga ni; — po smerti ni ničesar več; — Bog se za nas ne meni; vera je le za ženske; pošteno živi, to je dosti; — bližnjega ljubiti — to je moja vera; — vera ničesar ne dá; — vem za učene brez vere, mašniki so jo izmislili; — verujem le, kar umem; — ne morem verovati; — vere so vse enake, v vsaki se lahko zveliča; kdo pa je Kristus, — morebiti le kak modrijan? Pri luteranih je ložej, naposlednje vse eno; — pošteni vere ne spreminja; — katol. vera ni za olikane; — molim Boga, kakor se meni ljubi; — papežu, škofom, mašnikom ne verujem; — Cerkev je neusmiljena; pekla ni; — zavolj koščka mesa ne bom pogubljen; — Bog ne potrebuje mojih molitvic; — kaj pomaga Marijo in svetnike častiti? — zakaj zdaj ni čudežev? — čemu Božja služba v latinskem jeziku? — duhovni prodajajo svoje opravila: — spovedi ne terpim; — čemu bi k maši hodil? — življenje kristjanovo je černo“ itd. itd.

Da vidijo čast. bravci, kako gosp. pisatelj tvarino obravnava, smo postavili v današnji list iz te knjige med členke: spisek zoper ugovor, ki pravi: „Pekla ni.“

Pristavljeno še bodi, da je tiskavno društvo razdelilo knjižico med svoje družnike; ostalo je pa še nekaj sto iztisov, in dobivajo se toraj pri gosp. pisatelju (s pošto vred po 50 kr., brez pošte po 40 kr.). Bodi tedaj novo delo serčno priporočeno Slovencem, zlasti še takim, ki hodijo med široki svet in velikrat slišijo in vidijo, kar bi keršanski jezik ziniti, keršansko oko gledati ne smelo. To delo jim bo orožje dajalo zoper mnoge napade. —

Iz Ljubljane. (*Glasbenica v Alojzijevišču.*) — V večer Matere Božje 7 žalost, 4. mal. travna, je bilo prečastito vodstvo Alojzniško s svojimi pridnimi gojenci in s pomočjo gosp. Foersterja napravilo prav spodbudno glasbeno besedo višemu in nižemu ljubljanskemu duhovstvu in gg. bogoslovcem, katero so bili počastili tudi milostni škof s svojo nazočnostjo. Program je bil naslednji: 1. Mendelsóhn: Andante, igral na harmonijo g. Foerster. 2. Wiit: Stabat Mater, 4glasni zbor, spremljan po g. Foersterju na harmoniju. 3. Beethoven 1. del Cis-mol-sonate, igral g. Foerster. 4. Greith: Ave maris Stella; 4glasni zbor. — Občna pohvala je spremljevala vse oddelke igre in petja. Hvaležni preč. vodstvu in gosp. Foersterju in veseli so bili gospodje tako lepega napredka verlih mladenčev tudi v umetnem petji. Take naprave nam Bog ohrani!

— V Ljubljani je taki velik prijatelj sv. Jožefa in Kristusovega terpljenja, da cerkev sv. Jožefa in štacijone križevega pota že podira, preden stojé. Prišel je delo svoje „civilizacije“ s tim, da v „Danici sproženo misel smešno dela in podpis „Več meščanov“ ignorira, da bi kdo mislil: to le samo Danica hoče. To je blezo tisto delo za „svobodo, pravo in napredek“, pa „Kampf gegen die finsternen Mächte“, s čemur ta list cele straui napolnuje. Ljubljanski meščanje, koliko Vi daste za tako kulturo? —

— V ljubljanski kazini je velikonočni ponedeljek izmed 539,785 Kranjskih prebivalcev okoli 200 raznih c. k. vradnikov in služabnikov pa kacih 40—50 družih jedlo, pilo, govorilo — „volilni reformi na čast;“ pa

tudi bojda marsiktere nevredne, čisto „tagblattarske“ žveke. Nekdo je celo napovedoval „vojsko zoper talarje!“ (Lepa ča st, pa tudi lahko opravilo, ktereга je vsak uličarček zmožen!) — Milujemo spoštovanja vredne gospode vmés, da so morali take neslanosti prebavljati.

Iz Ljubljane. (Visokocivilizirani). Pseudoliberalcem se nič huje ne zakadi, kakor če jim z djanji prav na svitli luči pokažeš, da njih liberalizem je humbug in njih svoboda laž in trinoštvo. Eden škandalblattov, ki je povsod zavetnik in „boter“ s svojim opravičevanjem, kjer koli se Cerkev terpinči, tlači in preganja, je undan Danico krivičil, da vernikom možgane béli z lažnjivimi popisi raznih grozovitih preganjanj keršanstva po „visokociviliziranih državah“. Da so te „visokocivilizirane“ Nemčija, Švica in Italija, kdo bo to dvomil?

Poslušajte vender, kako n. pr. so ti „visokociviliziranci“ véliki teden delali s škofom Lachat-om v Bazelu na Švicarskem.

V ponedeljek po Cvetni nedelje je finančni direktor Hentschi s pismom škofu napovedal, da drugi dan ob 2 naj bo doma, da se bo inventar nadaljeval. Paramente, staro škofjsko perilo in vso tako robo je bil Henči že poprej v posest vzél; tudi je bila že vsih cerkvenih fondov ter denarnih zalog se polastila. Kaj so tedaj še hotli? . . . Prišel je Henči s par gospodi in s služabnikom, podal se v pismišče, arhiv, ter je hotel prestikati škofjske pisma in dopisovanja. V svoje sterčenje pa niso našli administracijskih pisem škofovih. Zdaj so se „ekspektorirali“, poslušajte: da hočejo zlasti imeti pisma, ki obsegajo razmere s papežem, z Rimom, z nuncijaturo! Kaj pravite o taki prederznosti v „visokocivilizirani državi?“ Kako lepe rožice zlate svobode v „klasiški“ zemlji prostosti!

Vikši pastir je možato protestiral po svoji dolžnosti zoper take preseganja in je slovesno naznanil, da take pisma vladi nič mar niso. Videči, da nič ne opravijo, so se gospodje zvečer domú vernili, zapečativši arhivne vrata.

Kdor bi mislil, da je terličarije konec, bi se motil. Veliko sredo jo zopet prisopihajo, pa ne molitev velikega tedna molit, ampak škofa v novo terpinčit. In ta pot se „olikani gospodje“ še napovedali niso. Prišli so derzovito v sobo škofovo, ki so ga našli z nekterimi kanoniki. Napovedo mu, da jim naj kar naravnost izroči svoje dopise, in žugajo, če ne, da pošljejo na policijo, da bojo škofu silo storili in vse do naj manjši betve v hiši preiskali. Pristavili so, da imajo pismo od vlade, ki jim daje pravico silo delati, ako bo potreba.

Škof se ne udá, naznani, da je pripravljen tudi v ječo iti; da mu pa vest ne pripusti jim izročevati pisem, ki jim nikakor nič mar niso. Veliko so tišali vanj, od 2 do 7 so imeli častitljivega jetnika v njegovi lastni hiši, kakor kakega velikega hudodelnika. Ker pa nič niso premogli zoper škofovo stanovitnost, so jo potegnili z dolgim nosom, češ, da grejo po povelje vladino, in se hočejo verniti. — Kaj se je potlej zgodilo, telegraf dozda še ni povedal. Kaže, pristavlja „Unità“, da za herbtom kantonalne vlade je naj bolj divje švicarsko rudečkarstvo, za tem pa brezbožno evropsko demagogstvo, in da škofu namerjajo tiste strele, ki so jih že spustili v Mermilloda.

Ali je to dosti za spričanje „visokociviliziranstva?“ Ali hočemo popisovati še, s kolikimi italijanskimi škofi so laški „visokocivilizirani gospod—svobodarji“ podobno delali? Ali pa kako ravno sedaj pripravljajo postavo, ki bi enako storila z vsimi cerkvenimi redovi, ki so stebri sv. Cerkve? — Morebiti pa bolje kaže v „viso-

kocivilizirano“ Prusijo pogledati, kjer se zoper Cerkev postave kujejo in pa že spolnujejo s preganjanjem domačih sinov iz dežele, če ima tudi čisto nedolžen sin biti iztergan iz naročja svojega lastnega očeta — dosti je, da je katoliški redovnik — jezuit itd.? Pa kaj se godi v Elzasu? . . .

Razgled po svetu.

Kakšni so ti napredki? — Že širokoustno bahanje liberalnih in kupljenih časnikov z današnjim napredvanjem mora v vsakem previdnem človeku obuditi súm in dvom. Kdor pa reč globokeje preudarja, se čisto prepriča, da evropski politiški voz se dervi v brezno, ker vsemu, kar sedanji čas počenja, se pogreša naj bistniši pogoj za trdnost in obstanek. Pogreša se npravna in pravična podlaga. Sila, denar, zvijača in prekanjenost obilno gospoduje, to pa je vselej slabo znamenje. „Mährischer Botschafter“ ima v tem oziru nekatere neprecenljive prevdarke. Večina najtehtniših politiških sprememb od več kot dveh desetletij se je zgodila s telesno silo in ne po naturnem in pravnem razvoju, pravi ta verli list. Oropanja Avstrije v Italiji, preganje ondotnih vladarjev, premembe na Nemškem, zlasti pa ugrabljenje cerkvene države so djanja krivične sile. Če se je to pretečeeo stoletja že godilo kterikrat, pa vender ne tako sploh, tako potuhnjeno-hinavsko, s takim pretvezami in pomočki, kakor sadaj. Gerdobne silovitosti so grabljenja samostanov, cerkvenega premoženja na Laškem, preganje jezuitov iz Nemškega, počenjanja zoper katoliško Cerkev na Rusko-Poljskem, ostudno ravnanje s katoliškim duhovstvom v Švici, očitno preganjanje katoliške resnice in preslavljanje nejeverstva in brezverstva po masonskih in judovskih časnikih, in še marsikaj družega.

Ako so marsiktere silovitosti s postavami poterjene, to njih prave cene nič ne spremeni. Francoski trinogi so svoje dni tudi s postavami svoje trinoštva posvečevali, prišli so pa s tem do kraljo-morstva in strahovitega klanja ubozeга človeštva. Pravica se ne dá delati in kovati — danes tako, jutri tako. Pravica je dana od Boga po razodetem in naturnem pravu, in ogleдалo, v katerem se razodeva, niso spačene, zvijačne in meséne serca. Ugrabljenje tuje lastine ostane vekomaj krivica, če tudi celi parlament to pred ali potlej hoče posvetiti, kakor n. pr. ugrabljenje Rima. Ravno tako trenja stiskanja, preganjanja, nedolžnih ne more nobena postava opravičiti, naj so preganjani škofje, jezuiti ali drugi ljudje. Škofje v Švici svoje časti nimajo od države, ampak od Cerkve; ako jih tedaj država „odstavlja“, ki jih ni postavila, sega v tuje pravice in dela silovitosti, ki jih nobeni sklepi, nobene liberalske priterjevanja, nobeni masonski časniki ne morejo opravičiti.

Pravi se včasi: „Duh časa, napredek, očitno mnenje to zahtéva.“ Ali res? Duh časa je to, kar največi širokoustneži po nekterih listih razkričavajo, nekteri bravci pa za njimi; ljudstvo veči del o tem nič ne vé. Ravno take sleparije so tako imenovane ljudske glasovanja, kakor so jih mavtarji komandirali na Laškem in Napoleon III na Francoskem; noben pameten človek ne bo verjel, da je v tacih nesvobodnih glasovanjih res ljudsko mnenje ali njegova volja, kakor se kaže n. pr. v Rimu, kjer se zdaj vidi, da je vse ljudstvo za papeža, dasiravno je bilo takrat glasovanje zoper papeža. V Jeruzalemu je bilo nekako glasovanje, ko so Sinu Božjega doglasovali na križ, razbojnika Baraba pa spustili, da jih je potlej zopet ropal in pobijal, če je hotel, kakor prej.

Pravica ostane pravica. Zamore se za kaj časa tajiti in zatirati, nikoli pa ne končati. Kadar se začne kazati nasledki tlačene pravice, takrat ljudje začne glave povzdigovati; toda za mnoge je že pozno. Še na Kalvariji so osleparjeni ljudje začeli tresti se in na persi terkati, ko so vidili, koga so umorili in koga izpustili. Veliko se jih je tudi v resnici spreobrnilo in med temi Longin sam, ki je bil Večni Pravici in Resnici serce prebodel. Bog daj mnogim tudi ta velikonočni čas spregledati.

Nekaj cvetja pruske „olike“. Pruski kulturaši preganjajo tudi redovno osebstvo, katero menijo da kaj dahne po jezuitih. — Drugod pa vsi rogovileži niso tako hlodasto neobtesani, kakor prusovski. V sardinski zbornici n. p. je svoje dni eden poslanec zinil, da naj bi se usmiljene sestre odpravile z bolnišnic. Grof Kavúr pa mu je odgovoril, da bi si dal raji poprej roko odsekati, kakor pa tako določilo podpisati. — Brazilski cesar pa je pred malo leti prosil Napoleona III, naj mu pošlje 50 usmiljenih sester za bolnišnice. Napoleon mu je urno željo spolnil in cesar mu je v zahvalnem pismu odgovoril iz Amerike: „da je on prosil 50 usmiljenih sester, poslanih pa mu je 50 angeljcev.“

Iz Alzacije in Lorene so samosilno pregnali Prusi dva naj blagših deržavljanih, gg. Heimburgerja in Morin-a, in ne moreta se v svojo domačijo vrniti brez nevarnosti, da ju pruska „olika“ zasači in na nedoločen čas v kako nemško terdnjavo zapre. Kaj sta pa naredila? Njuna hudobija je bila ta, pravi „Unità“, da sta z vsakterimi katoliškimi dobrimi deli imela veliko opraviti, pa da sta imela velik vpliv do svojih soderžavljanih. Kmali na to so pa tudi pregnali iz Strasburga vélikega namestnika Rappa, in njegova hudobija je bila ta, da je bil vstanovil in je vodil družbo katoliških Alzacianov za brambo katoliških korist, ki so v toliki nevarnosti. To je on storil na postavni poti, časniki pa so povsod trobili, da je bil on „vodnik skrivnega društva“ in zato pregnan. Kadar liberalci kaj o katoliški reči pišejo, jim ni nikoli nič verjeti.

Na Švicarskem ste posebno očitni dve reči: zmiraj bolj divje preganjanje sv. Cerkve, in zmiraj veči izseljevanje iz dežele. Tako se godi tudi na Nemškem in ni čudo; ljudje želé mir imeti pri domačem ognjišu; če jim pa še celo njih gosposke nemir delajo, ki so dolžne mir varovati: kdo ne bo želel zapustiti take dežele in iti kam drugam mirú iskat? Eks-frater Hiacint poklican od liberaluhov v Genevo, je tamkaj nekaj pridigoval, kako naj bi se Cerkev reformirala. Pravijo pa, da neki g. Battaglini ga hoče tožiti zarad „plagiuma“ (pisavske tatvine).

Iz Japonskega pravi novo naznanilo, da ukljub razklicanega razglasa, ki vradno naznanuje tolerancijo (sterpljivost), so vendar ukazi za preganjanje kristjanov nabiti ostali, kristjani pa so še po ječah. —

Poslednje novice. Versko čutilo na Španjskem je tako močno, da vse vlade, ki so si v kratkem nasledovale, so spoznale potrebo: spoštovati vero svojega na roda. (Ne tako kakor mnogi „gimpelni“ po naših krajih, katerih „lepa šega“ se zdi biti ta, da narodom njih naj veči svetinje skrunijo). Figueras sam je šel véliki petek Božje grobe obiskat, in zapovedal je, da tudi posadna vojna naj, ločna po kardelih, ravno tako stori. Celó v Barceloni, mestu naj hujšega demagogstva, so deželske oblasti prosile duhovske dostojništva, da naj cerkve ostanejo odperte, ker imajo določno sklenjeno, da hočejo odvracati vsako versko žaljenje. V Madridu je bil 9. t. m. ravs med meščani in vojaki. — Sv. Oče v Rimu se počutijo popolnoma dobro. — V Srbiji je po Blaznovacovi smerti izvoljeno novo ministerstvo iz zmérne stranke; Ristič je predsednik. V Betlehemu so oo. Franciskani poslednjič premagali prederzne greke, ki so bili

v kapeli Kristusovega rojstva ogrinjala ob stenah zažgali in so svoje hotli obesiti. Na povelje sultanovo pričó pašata in francoskega konzula so franciskani prelepe ogrinjala na stene pripéli. Greški in armenski škof — oba sta bila pričujoča, in hotla sta protestirati, pa fer-man je zapovedoval, da morata molčati — in molčala sta. Ob času terpljenja sv. Cerkve, ob času ko so skor vse vlade zoper njo, je pa na tem svetem mestu zmagó dosegla, ki ima velik pomen.

Duhorske spremembe.

V ljubljanski škofiji. G. Brezovar Jan., kapl. v Knežaku, je prestavljen v Borovnico. — G. Kočev var Ant., kapl. v Doberničah, je dobil lokalijo v Kopanju.

V terziški škofiji*.) G. Blaž Glavina je postal drugi duhovni pastir jetnišnice v Kopru (Capodistria); — G. Janez Mahnič kaplan v Berdih; g. Jernej Križaj duh. pom. v Žminu (Gimino); g. Tomaž Kraljič podal se je v pokoj.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. G. Stupica 2 gld. st. d. — J. M. 2 gld. Neim. 30 kr. — Št. Vinkler iz Lokvi 2 gld., prosi za-se in za deržino bogoslova za srečno zadnjo uro. — G. J. V. iz Lokvi 1 gl., prosi blgsl. za-se in za deržino in za srečno zad. uro. — Neimenovana roka sv. Očetu za pirhe 1 laški tol. in 1/2 gl. sr., s prošnjo sv. blagoslova in da bi Bog skoraj rešil sv. Očeta in njegova poglavarja. — N. N. 20 frankov v zlatu. — Preč. g. P. U. 4 gld.

Za afrik. misijon. Iz Črnega verha nad Idrijo 4 gld. — Iz Vodíc 2 gld. 40 kr.

Za Bosno. G. M. T-r 4 gld. 60 kr. — G. A. P. 1 gld.

Za misijon gosp. misijonarja Čebulja. N. N. 33 gl. avst. velj.

Za varhe Bož. groba. Iz Vodíc 2 gl.

Opomba. Bratovščina presv. Rešnj. Telesa bode v začetku mesca majnika razdelila paramente, ki jih je napravila od lanske Velike noči za opravo revniših farnih cerkvá naše škofije. Prečastiti gospodje fajmoštri naj se tedaj podvizajo poslati dotične prošnje saj do konca tega mesca podpisanemu bratovskemu vodju. Prošnje pa naj ne bodo splošne, temuč natanko naj se pové, česa ktera cerkev potrebuje. Sploh naj bode tudi opomnjeno, da si je bratovščina zlasti prizadevala oskerbeti veliko cerkvene bele robe, ki se potrebuje pri sv. maši, kakor tudi oltarnih blazinic, koretljev, štol in burz za obhajila, koretljev, štol in velumov, kakoršne se rabijo pri litanijah, ker želí se, da bi se po mogočosti odvracala nečast, ki se dostikrat godí presv. Zakramentu z zanemarjenostjo in nepristojnostjo omenjenih paramentov.

Dr. Pavker,
kanonik.

*) Odgov: Nondum.

Vr.